

- Навчання учнів промпт-інжинірингу є окремою та педагогічно значущою складовою цифрової грамотності, що виходить за межі предметного змісту.
- Формування критичного мислення – обов’язкова умова відповідального використання ШІ учнями. Педагог має формувати настанову: ШІ є помічником, результати якого потребують аналізу, перевірки та усвідомленого застосування.
- Поступове, методично виважене впровадження (один новий інструмент на місяць) дозволяє формувати стійку, ефективну педагогічну практику без ризику технологічного перевантаження.

Перспективи подальших досліджень пов’язані з розробкою вимірюваних критеріїв оцінювання впливу ШІ-інструментів на рівень сформованості комунікативної компетентності учнів, а також із дослідженням етичних аспектів застосування штучного інтелекту в шкільній освіті.

Список використаних джерел

1. Prensky M. Digital Natives, Digital Immigrants. On the Horizon. 2001. Vol. 9, No. 5. P. 1–6. URL: <https://www.marcprensky.com/writing/> (дата звернення: 15.02.2026).
2. Hattie J. Visible Learning: A Synthesis of Over 800 Meta-Analyses Relating to Achievement. London : Routledge, 2009. 392 p.
3. Буйницька О. П. Інформаційні технології та технічні засоби навчання : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 240 с.
4. Литвинова С. Г. Хмарно орієнтоване навчальне середовище вчителя-предметника. *Комп’ютер у школі та сім’ї*. 2014. № 1. С. 18–22.
5. Marzano R. J., Pickering D. J. The Highly Engaged Classroom. Bloomington : Marzano Research Laboratory, 2011. 239 p.
6. Cheng K. AI-Assisted Language Learning: Reducing Anxiety and Increasing Engagement in EFL Classrooms. *Language Learning & Technology*. 2023. Vol. 27, No. 2. P. 44–61.
7. British Council. Technology and Motivation in Language Learning. Research Notes. Manchester : British Council, 2022. 18 p.
8. Purcell R. Technology Integration in Modern Classrooms: From Tools to Transformation. *Educational Technology Research and Development*. 2021. Vol. 69. P. 1587–1612.
9. Newman E. Gamification and Vocabulary Retention: A Comparative Study Using Quizlet in Secondary School EFL. *ELT Journal*. 2022. Vol. 76, No. 3. P. 312–325.
10. Рада Європи. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Київ : Ленвіт, 2003. 273 с.
11. Brown D., Lee H. Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy. 4th ed. New York : Pearson Education, 2015. 592 p.
12. Міністерство освіти і науки України. Концепція Нової української школи. Київ : МОН України, 2016. 40 с.

Інтегрований урок в укритті як нестандартна форма організації навчання: від ідеї до методичного алгоритму

Наталія Караченцева,
учитель фізики КЗ «Златопільський ліцей № 7
Златопільської міської ради Харківської області»
natacara2013@gmail.com

У цій статті представлено власну концепцію інтегрованого уроку «Фізика+», у якому мені вдалося органічно поєднати фізику, інформатику та мистецтво. Це не просто опис окремого заходу, а мій авторський досвід трансформації традиційного академічного навчання в нову

багатогранну форму, де фізика є фундаментальною основою, а інформаційні технології та художні образи стають потужними інструментами для глибокого пізнання природних процесів. Як автор цієї ідеї, прагнула довести, що навіть у бетонних стінах укриття можна створити простір, де панує жива, захоплива наука.

Ключові слова: методичний алгоритм, інноваційні технології, емоційний комфорт, інтегрований урок, професійна майстерність.

Сьогодні сучасний методичний арсенал учителя-предметника формується не в затишних кабінетах, а в умовах, які вимагають миттєвої адаптації та творчого пошуку. Коли звичні освітні стратегії стають неможливими, на перший план виходять нестандартні форми уроків і авторські прийоми. Для мене, як учителя фізики, особливим викликом стала необхідність перенести розуміння складних фізичних законів, явищ у простір укриття, зберігши при цьому наукову точність, якість навчання та емоційний комфорт учнів.

Хоча й маю багаторічний досвід роботи, але сьогодні заново вчуся проводити уроки в укритті, тримаючи увагу учнів в умовах постійного фонового шуму та тривожності, вчуся розпізнавати емоційний стан дитини лише за одним поглядом, вчуся берегти свій енергетичний ресурс, щоб завжди долати всі випробування, які є і будуть у моїй вчительській роботі.

У жовтні, після тривалого, майже п'ятирічного дистанційного навчання, ми нарешті перейшли на змішаний формат у сховище сусіднього ліцею. Ця подія одразу підштовхнула мене до ідеї: провести відкритий урок із фізики! Але не звичайний, а масштабний – вийти за межі одного предмета й запросити вчителів різних дисциплін. Так народилася концепція інтегрованого уроку «Фізика+». Як керівниця ТМО вчителів фізики, на спільному засіданні керівників ТМО міста Златопіль запропонувала колегам провести такий захід безпосередньо в укритті. Лише уявіть: цілих п'ять років у нашому місті не було жодного «живого» відкритого уроку! Дистанційні зустрічі стали звичними, а от такий формат був уперше. Мою ідею підхопили дві кафедри – інформатики та мистецтва. І розпочалася кропітка робота: узгодження формату з адміністраціями ліцеїв (адже ми тільки-но адаптувалися до сховища), розроблення спільного плану з урахуванням тем з інформатики та мистецтва, постійні консультації. На власні очі бачила, як оживали мої колеги. Новина про такий формат швидко поширювалась: учителі підходили, пропонували допомогу, засипали ідеями та рекомендаціями. Я відчувала колосальну підтримку. Звісно, виникало чимало викликів. Наприклад: як реалізувати сценку для мотивації учнів в умовах укриття? При цьому я принципово відмовилася «готувати» дітей заздалегідь – хотілося живої реакції. А як оцінювати роботу на інтегрованому уроці, де кожен предмет має свої групи результатів? Зрештою, як зробити так, щоб учні пішли з уроку не просто з новими знаннями, а з відчуттям винагороди та задоволення? Питань було безліч, але разом із колегами, завдяки їх порадам ми знайшли рішення на кожне з них.

Мій урок перетворився на справжнє вчительське свято. Було неймовірно приємно бачити таку професійну палітру вчителів: математиків, філологів, істориків. Я нарахувала понад сорок колег. Після уроку багато хто з педагогів зізнавався, що цей урок пройшов «на одному диханні». Для колег, які роками бачили лише віконця в Zoom, Google meet, цей «живий» контакт став справжнім ковтком свіжого повітря. Після уроку ми з учителями ще довго не розходилися, бо обговорювали урок, ділилися враженнями. Так, звісно, були й свої недоліки. Наприклад, ми трохи не вклалися в жорсткі часові межі – урок «перебрав» час. Але

знаєте... чи можна зупинити дитину, у якої саме зараз, на її власних очах, «оживає» формула з підручника, розповідаючи про історію її відкриття в XVI столітті Г. Галілеєм, з'являється можливість доторкнутися до «жорсткого диска» комп'ютера, розуміючи, що це вже не картинка з підручника, порухатися під ритм турецького маршу Моцарта? Чи можна було перервати нас, учителів, які після шести років праці «онлайн» нарешті бачать перед собою не аватарки в екрані комп'ютера, а живі, допитливі очі? Цей «зайвий» час став найкращим показником успіху. Ніхто не поглядав на годинник, ніхто не поспішав до виходу. Усі мої колеги сиділи до останньої хвилини, затамувавши подих. Вони бачили не просто методику – вони бачили живе життя уроку, яке проростає крізь бетонні стіни укриття. Оцінка нашого інтегрованого уроку була одностайною: найвищий методичний рівень. Але для мене найвищою оцінкою стало інше – те, що в цьому задушливому, шумному підвалі ми разом із колегами створили простір, де дітям було настільки цікаво, що вони просто забули про час.

Рис.1. Освіта всупереч обставинам, або Як укриття об'єднало вчителів і учнів, перетворило сховище на простір для знань

Рис.2. Екзамен для дорослих, де 25 наставників показують, як треба любити свій предмет

Упевнена, що ви точно запитаете, а як же почувалися учні, коли навколо них зібралася стільки вчителів? Чи не злякала їх така кількість «суворих» поглядів? Скажу вам чесно, що вони почувалися чудово, вільно й абсолютно невимушено! Секрет був простий – у нашій маленькій вчительській «хитрості». Напередодні я зібрала клас і сказала: «Діти, завтра до нас завітають гості. Це мої колеги-вчителі, які за ці роки дистанційки трохи призабули, якими ж насправді цікавими й живими можуть бути уроки фізики. Ви не проти нагадати їм про це?» І знаєте, що я почула у відповідь? Одне дружне, енергійне: «Залюбки!»

У призначений час прийшли всі 25 учнів. Хоча, як кажуть, «прийшли всі» – це в ідеальному світі, а в нашому, учительському, це виглядало значно колоритніше. Звісно, не обійшлося без «класики жанру»: хтось запізнився, бо «загубився» в лабіринтах укриття ліцею, хтось у пориві натхнення забув підручник, хтось – зошит, а хтось прийшов на відкритий урок навіть без ручки! Діти! Такі рідні, безпосередні й справжні. Але знаєте, це було навіть на краще. Бо вони йшли в укриття не на суворий іспит, а на важливу місію – надихнути вчителів, які за роки онлайн-навчання скучили за цим живим «гармидером». Учні прийшли на урок в укриття не як на перевірку, а як на звичайний урок «з гостями-вчителями».

На уроці діти так захопилися процесом, що професійні погляди з боку вчителів зовсім не їх бентежили. У класі панувала атмосфера такої довіри, що навіть маленькі курйози сприймалися з усмішкою. Сценка-пантоміма викликала справжню бурю емоцій, бо щира акторська гра, сміх і дружні підказки перетворили мотиваційну частину на справжнє шоу з підказками із «залу». Ну й що, коли біля дошки, розв'язуючи складну задачу, хтось трохи заплутався в діленні «у стовпчик»? Підказували правильну відповідь усім класом, змагаючись, хто зробить це першим. Навіть під час енергійної руханки під музику Моцарта, коли всі разом збивалися з ритму та плутали напрямки рук, це лише додавало учням драйву та щирого сміху, а іноді й реготу. Ми разом рахували світлинки з маятниками в підручнику, помилялися, перераховували знову. З азартом шукали в параграфі кожне згадування слова «коливання» у всіх його формах, збиваючись із ліку. Ці дрібні промахи не псували урок – вони робили його справжнім, «живим», показували, що ми – одна команда, яка вчиться, помиляється, але впевнено рухається вперед. Саме ці моменти – не ідеально правильні відповіді, а живі емоції та спільні пошуки – і стали тим внутрішнім світлом, яким діти так щедро ділилися з нами, дорослими.

Для мене ці миттєвості щирого дитячого захоплення стали найкращим підтвердженням того, що справжня майстерність – це не відсутність помилок, а здатність створити простір, де дитина почувається захищеною та щасливою навіть під звуки сирен.

Завершуючи цю розповідь, я усвідомлюю головне: мій шлях як учителя-майстра сьогодні пролягає крізь випробування, які не описані в жодному підручнику. Від викликів дистанційного навчання – до перших уроків у бетонних стінах сховища; від розпачу перших днів війни – до чіткого розуміння своєї місії сьогодні. Війна намагається перетворити освітній процес на хаос, але ми, учителі, відповідаємо на це незламним бажанням навчати, а наші учні – щирим прагненням учитися. Це непорушний закон життя: там, де панує педагогічний порядок, творчість і знання, хаос завжди відступає. І саме в цьому я вбачаю справжнє джерело нашої професійної майстерності.

Матеріали інтегрованого уроку «Фізика+»/Інтегрований урок Фізики, інформатики та мистецтва

Посилання на інтегрований урок із Фізики, Інформатики та Мистецтва
«Колівальний рух. Амплітуда коливань. Період коливань»

https://docs.google.com/document/d/1K8vjzzVIXUz3mlBljj7b36RW0BceA_Nw/edit

Посилання на презентацію до інтегрованого уроку з Фізики, Інформатики та Мистецтва «Коливальний рух. Амплітуда коливань. Період коливань»

https://docs.google.com/presentation/d/1p9npULIHhUILu3r_K_T2FLKBppbKZ7FR/edit?slide=id.p1#slide=id.p1

Посилання на фото- та відеоматеріали уроку «Коливальний рух. Амплітуда коливань. Період коливань»

<https://drive.google.com/drive/folders/1amGIsGsGCyFZ8by7ZxhGBiWNqGQ6hEc7>

Список використаних джерел

1. Державний стандарт базової середньої освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF>.
2. Концепція розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти): розпорядження Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 960-р.
3. Навчальна програма з фізики для 7–9 класів закладів загальної середньої освіти (зі змінами, затвердженими наказами МОН).
4. Навчальна програма з інформатики для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти (адаптаційний та ігровий цикли).
5. Навчальна програма «Мистецтво. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (інтегрований курс).
6. Рекомендації щодо використання ІКТ в освітньому процесі в умовах цифровізації освіти: Лист МОН України № 1/9-436.
7. Пушкарьова Т. С. Інтеграція мистецтва та природничих наук як засіб розвитку творчого мислення учнів. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи*. 2024. Вип. 1 (32). С. 44–51.
8. Інтерактивні технології навчання: навч. посіб. Авт.: О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. Київ : А.С.К., 2004. 192 с.

Як сучасні цифрові технології допомагають навчати української літератури ефективніше

Олена Ляшенко,

учитель української мови та літератури

Комунального закладу «Вовчансько-Хутірський

ліцей Вовчанської міської ради Чугуївського району

Харківської області»

o.lyashenko08@gmail.com

Сьогодні перед учителем постають серйозні виклики – допомогти дитині сформуватися як особистість і підвищити її пізнавальну активність.

Уже в школі важливо виховувати внутрішню мотивацію до розширення загального й професійного кругозору, щоб дитина стала індивідуальністю, здатною не лише якісно виконувати завдання, а й удосконалювати свій інтелект і реалізовувати власні здібності. Сучасні вимоги до уроку передбачають планомірний розвиток особистості через залучення учнів до активної навчально-